

## Lausunto

26.2.2024

### Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Aihe: Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta tiistai 27.02.2024 klo 12.15 / HE 89/2023 vp /  
Asiantuntijapyyntö  
Aika: tiistai 27.2.2024 klo 12.15

Asia: HE 89/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

#### Asiantuntijalausunto

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriön lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle väkivallan ja häirinnän poistamisesta työelämässä tehdyn Kansainvälisen työjärjestön yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi (HE 89/2023 vp).

Oikeusministeriö ilmoittaa, ettei sillä ole huomautettavaa koskien kyseistä hallituksen esitystä. Yhdymme käsitykseen siitä, ettei sopimus edellytä lainsäädäntömuutoksia vastuullemme kuuluvan lainsäädännön osalta.

Oikeusministeriö katsoo, että esitys on hyvin ja perusteellisesti laadittu. Kansainvälisen työjärjestön väkivallan ja häirinnän poistamista työelämässä koskevassa yleissopimuksessa nro 190 edellytetään, että väkivalta ja häirintä kielletään lainsäädännöllä ja että tarvittaessa säädetään seuraamuksista, joita voidaan määrätä väkivalta- ja häirintätapauksissa työelämässä. Lisäksi yleissopimuksessa edellytetään muun muassa, että kukin jäsenvaltio toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet joilla valvotaan väkivaltaa ja häirintää työelämässä koskevien kansallisten säädösten noudattamista ja pannaan ne täytäntöön; joilla varmistetaan, että työelämässä esiintyvien väkivalta- ja häirintätapausten yhteydessä on helposti käytettävissä asianmukaiset ja tehokkaat oikeuskeinot sekä turvalliset, oikeudenmukaiset ja tehokkaat ilmoitus- ja riitojenratkaisumenettelyt; ja joilla suojellaan asiaan liittyvien henkilöiden yksityisyyttä ja salassa pidettäviä tietoja mahdollisuuksien ja tarpeen

#### Postiosoite Postadress

Oikeusministeriö  
PL 25  
FI-00023 Valtioneuvosto  
Finland

#### Käyntiosoite Besöksadress

Eteläesplanadi 10  
00130 Helsinki  
Finland

#### Puhelin Telefon

0295 16001  
Internat.  
+358 295 16001

#### Faksi Fax

09 160 67730  
Internat.  
+358 9 160 67730

#### S-posti, internet E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi  
www.oikeusministerio.fi  
www.justitieministeriet.fi

mukaan sekä varmistetaan, ettei yksityisyyttä ja salassapitoa koskevia vaatimuksia käytetä väärin. Yleissopimus ei kuitenkaan sisällä nimenomaisia kriminalisointivelvoitteita.

Kuten hallituksen esityksessä on tuotu esille, Suomessa väkivalta ja häirintä voivat tulla rangaistaviksi rikoslain (39/1889) mukaisesti useiden eri säännösten kautta. Keskeisimmät rikoslain luvut, jotka koskevat yleissopimuksessa tarkoitettua väkivaltaa ja häirintää, ovat seksuaalirikoksia koskeva 20 luku, henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia koskeva 21 luku ja työrikoksia koskeva 47 luku. Lisäksi 11 luvun 11 §:ssä säädetään rangaistavaksi syrjintä. Hallituksen esityksessä on tuotu esille, että myös muut rikoslain säännökset voivat tulla kyseeseen, kuten rikoslain 24 luvun 9 §:n mukainen kunnianloukkaus. Oikeusministeriö katsoo, että esityksessä on kattavasti arvioitu mahdollisia sovellettavaksi tulevia rikoslain säännöksiä yleissopimuksen kieltämissä väkivalta- ja häirintätilanteissa. Oikeusministeriö toteaa, että keskeisenä rikoslain lukuna, joka koskee yleissopimuksessa tarkoitettua väkivaltaa ja häirintää, voidaan pitää lisäksi rikoslain vapauteen kohdistuvia rikoksia koskevaa 25 lukua, jossa säädetään rangaistavaksi muun ohella vainoaminen. Henkilötietojen käsittelyyn ja tietojen salassapitoon liittyvistä rangaistavista teoista säädetään rikoslain 38 luvussa, joka koskee tieto- ja viestintärikoksia. Esityksessä on katsottu, että yleissopimuksen voimaansaattaminen ei edellytä lainsäädäntömuutoksia. Oikeusministeriöllä ei ole huomautettavaa esitykseen näiltä osin.

Sopimuksessa tarkoitettu häirintä on kiellettyä yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaan. Yhdenvertaisuuslain kieltämät syrjintäperusteet ovat: ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen ja muu henkilöön liittyvä syy. Häirinnästä työelämässä säädetään yhdenvertaisuuslain 14 § 2 mom. Sopimuksen mukainen suoja on jo voimassa Suomessa. Yhdenvertaisuuslain osittaisuudistuksen myötä häirinnän kieltä valvoo työelämässä sekä yhdenvertaisuusvaltuutettu että työsuojeluviranomainen.

Marica Nordman  
erityisasiantuntija